

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt III. De dignitate, ac præstantia anim[...] rationalis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

certè in majori ejus parte, dictum est à nobis toto superiori capite, nunc dignitatem, præstantiam, amplitudinem hujus altissimæ functionis, juven- dis animabus destinatæ, opus est, ut attingamus. Omnis quidem virtus cultores suos evehit: tam altè, ut reliqui homines eos cum admiratione sus- picere, & velut inviti amare, & colere cogantur; sed hoc multo magis efficiunt præstantes, excel- lentesque virtutes, & quæ sunt inter cæteras maxi- mè difficiles, & arduæ: ex quo genere cum sine ul- la controversia sit fervens in proximos charitas (maximè verò in Infideles, qui quantò à nobis re- moriores, tantò necesse est ut charitatis flamma sit major) non est dubitandum, quin præ se ferat dig- nitatem, ac splendorem maximum.

Hanc igitur zeli animarum præstantiam, Dei aspirante gratia, ex quatuor capitibus breviter convincemus. Primò, ex dignitate ipsius hominis: sicut enim in artibus earum dignitatem ex nobi- litate materiæ, quam Philosophi objectum appel- lant, conjicimus, in hac functione, quam artem artium meritò Sancti Patres appellarunt, ex ma- teriæ præstantia, hoc est à nobilitate, & excellen- tia, à Deo animabus nostris collata, ejus nobilita- tem, ac splendorem expendemus. Secundò, ex imitatione Christi, & Sanctorum. Tertio, ex in- fluxu virtutum omnium, qui in altissima hac fun- ctione reperitur. Quartò ex præstantia hujus studij supra alia virtutes.

CAPUT III.

De dignitate, ac præstantia animæ rationalis.

Cicero Lib. 1. de Leg. Humanæ nature elo- gia. **EX** omnibus creaturis corporalibus, quæ à DEO conditæ sunt nullum est homine dignius opus, aut quod majoribus laudibus, etiam ab Ethnicis celebratur. Sic Cic. primo de Legib. digni- tatem hominis considerans; hunc dixit, animal providum, sagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis, & consilij, præ se ferre conditione generatum à supremo DEO, cum quo, ait, primam homini rationis esse societatem. Alij verò appellarunt creaturarum internumtium, superis familiarum, Regem inferio- rum, indaginem rationis, lumen intelligentiæ, inter prætem naturæ, animal sanctum, liberum, sta- bile, fluxui ævi interstitium, mundi copulam & Hymenæum, ab Angelis paulò diminutum; cui status ab opifice DEO, rectus concessus sit, ut mens edispecter, ac ratio, quòd vulus ipse collinear: cæteroquin positum in mundi medio, ut com- modius omnia circumspiciens, omnium item re- rum disquirat causas; animusque virtutibus excal- tus, atque in Deum rectè tendens, gloria, & ho- nore in perpetuas æternitates coronetur.

Seneca Epist. 14. **At** altius Seneca, licet fidei lumine orbatus, sed tamè ex lætenti lumine coactus, hominis nobilita- tem ex Divino consortio, his pænè verbis Lucillum alloquens, Epist. 14. commendavit. *Apud te est Deus, tecum est, in te, manet in unoquoque nostrum sacer quidam spiritus, qui bona opera nostra observat, qui nobiscum agit, qua nos cum eo ratione agimus: nec sane quisquam sine illo potest esse bonus.* Et alibi: *Admiratus es (ait) homines ire ad Deos: admirari potius debes DEUM venire ad homines, quodque vicinus est, ut in eis maneat, nec enim sine ipso aliquid est boni.*

Quæ etsi magnam omnino esse hominis digni- tatem, ac gloriam declarent, alia tamen sunt ar- gumenta, quæ si rectè perpendantur, tantam esse hominis nobilitatem, ac eminentiam agnosce-

mus, ut nihil sit eo præstantius. Primum sit, ani- mam à DEO ipso fuisse homini inspiratam; non enim cum materia quasi commixta est, & ex illius gremioeducta, sed extrinsecus adveniens corpori infusa legitur. Cæteris quidem animantibus præ- cepit Deus, ut ab aquis producerentur. *Producant (inqui:) aqua reptile anima viventis, & volatile su- per terram &c.* Item. *Producat terra animam vi- ventem in genere suo, jumenta, & reptilia, & bestias terra secundum species suas.* Simile quid de homine, aut ejus anima minimè protulit, sed & quod pri- mum hominem per se efformaverit, & quod ejus animam independentem à corpore & absque ullo respectu ejus causalitatis creaverit, creatamque ve- luti hospitem in idem corpus exceperit, aperte si- gnificatur. Et consonat illud Aristotelis 2. lib. de ge- neratione animalium c. 3. hinc, ut videtur, deprom- ptum, mentem videlicet extrinsecus advenire, di- vinamque, & separabilem esse.

Secundum nobilitatis animæ rationalis argu- mentum est, quod quasi ex pectore divino, inti- misque præcordiis afflata dicitur Gen. 2. Non qui- dem quod sit pars aliqua divinæ essentiæ (circa quod aliqui turpiter errarunt) ab antiquis Patribus gravissimè reprehensis; sed quod, & genere essen- di immortalis, & vi potentiarum, acque operatio- num spiritalium, intimè, ac reconditè divinam naturam participet. Unde divus Ambrosius de bono mortis citans hunc locum, jure hominem exhortatur, ut cum illo puro, ac perpetuo, & im- mortali bono maneat, ipsi adhæreat, & cum ipso sit, de quo cognationem ducit; illudque jam olim à D. Paulo, Act. 17. inculcatum repetit; *Cujus & ge- nus sumus.* Et D. Bernard. Serm. 2. de Nativitate Domini. *Spiritus sane, inquit, non communem, sed propriam habet conditionem, nec in massa creatur, sed singulari quadam excellentia inspiratur. Agnosce à ho- mo, dignitatem tuam, agnosce gloriam conditionis hu- manæ &c.*

Tertium est. Quod anima rationalis verè spiri- tus sit, ab omni concrezione materiæ immunis, quamvis eam informet, ita ut unus homo ex spi- ritu & materia simul constans, omnia corpora, omnes animas rationales, omnesque spiritus completos, Angelicos videlicet, veluti clausula omnium operum Divinæ creationis in se contineat; idcirco & spiraculum dicitur anima rationalis, & à Deo inspirata, ut aliqui ex Patribus adnota- runt.

Quartum autem, & maximum inter cætera nobilitatis hujus animæ nostræ illud est argumen- tum, illam fuisse ad Dei imaginem, & similitudi- nem conditam, ex qua imagine homini à Deo im- pressa, facile est videre, quantum honoris, ac dig- nitatis in ipsum proveniat; ideo enim Deus homi- ni imaginem suam impressit, ut illum ad suæ au- thoritatis, majestatis, ac Divinitatis, non solum similitudinem, sed & participationem promove- ret; quo igitur dignitas hominis altius ascendere poterit? Sed nunc singula expendamus. Primum fecit Deus hominem ad imaginem suam, ut eum ad summam dignitatè, excellentiamque eveheret, & sic non solum res omnes corporales eum reve- renterentur, ut qui tam expressam, & illustrem DEI, omnium Conditoris, & Dominatoris imaginem in se gereret. Sic Deus dixit Noè, Gen. 9. *Terror vester, ac tremor sit super cuncta animalia terre, & super omnes volucres celi &c.* Et ne cæli, atque ætra inservire homini, aut etiam Angeli ministrare ei dedignarentur. Denique ne Dæmones hominem lædere auderent, nevé propter hominis rebellio- nem adversus Deum omnes creaturæ in ipsum in-

Genes. 1. 20.

Arist. Lib. 2. de anim. c.

2.

Act. 17. Bern. Serm. 2. de Na- tiv. Do- mini.

furgerent, sua hominem imagine DEUS insignire, & munire voluit.

Non solum igitur ob hanc causam, sed etiam ut ipse non esset sui juris, & possessionis, sed potius ut clarè agnosceretur, hominem esse quid DEI proprium, & peculiare, ob signavit eum sigillo suae imaginis, tam altè, ac tenaciter impressè, ut salva hominis natura, signaculum illud auferri nullo modo posset. Homo igitur gestat imaginem DEI, ut filius sui Patris, cui debet amorem, ac pietatem; ut mancipium Domini sui, quem timere, ac revereri debet; ut miles sui Ducis, & Imperatoris, cui fidem, & obedientiam prestare oportet; denique ut minister, & dispensator bonorum heri, & Domini sui, cui rectum usum creaturarum, quae dispensationi eius committuntur, exhibere debet.

Deinde quemadmodum, quia nullum animalium simile inveniebatur Adæ, cum quo societatem, & amicitiam, ac familiaritatem habere posset, creavit Deus Evam tanquam ejus sociam; ita creatis rebus omnibus corporeis, cum nulla esset Dei similis, & cum qua DEUS familiaritatem, & societatem inire posset, fecit hominem sibi similem, ut esset quem DEUS amaret, & à quo vicissim amaretur amore amicitiae. Et de aliis quidem rebus cum eas Deus à se factas cerneret, approbasse eas dicitur. *Vidit DEUS* (inquit scriptura) *quod bona quae fecerat, & erant valde bona*: De homine autem longè aliter locutus est Deus per Salomonem *Prov. 8.* dicens: *Deliciae meae esse cum filiis hominum.*

Tertia causa, quare homo factus est ad imaginem DEI, illa est, ut posset esse homo aeternitatis, infinitatis, & divinitatis quodammodo capax, nullumque esset tantum bonum, ut non id auderet homo petere à Deo, & impetratum se à Deo speraret. Quemadmodum igitur vas rotunda figura praeditum non potest omni ex parte repleti, nisi à corpore similiter rotundo; ita nec animus hominis ad imaginem DEI factus, nisi à solo DEO, cui similis est, repleti, & satiari potest.

Ac denique quemadmodum Rex condita à se Civitate, in medio ejus, loco celebri, imaginem suam collocat, ex materia quapiam eximia, & pretiosa confectam, ut manifestum sit omnibus eam intuentibus, quis fuerit ejus Civitatis conditor: ita Deus, fabricato à se mundo, effigiem suam posuit in medio ejus, id est, in homine, qui est medium quoddam inter res à Deo conditas, ut ex ejus aspecta dignitate, in aperto, & manifesto sit omnibus, qualis fuerit hujus mundi fabricator, & opifex.

Hæc igitur admirans D. Bernardus de interiori domo, cap. 67. Animam ipsam his verbis alloquitur: *Intellige dignitatem tuam nobilissimam creaturam, quoniam non solum insignita es DEI imagine, verum etiam decorata similitudine. Et infra, Quid majus tibi fieri potuit, quam ut ad similitudinem suam conderet factor tuus? Attende igitur diligenter primam conditionis tuae excellentiam; & veneranda Trinitatis imaginem in te ipsa agnosce. In quo verò præcipue hæc hominis ad Deum imago consistat, luculenter cap. 67. ut supra declarat idem Bern. Considera, inquit, nobilitatem tuam, quod sicut DEUS ubique est totus, omnia vivificans, omnia movens, & gubernans: & sicut DEUS est, vivit, & sapit; ita tu secundum modum tuum, es, vivis, & sapias: & sicut in DEO tres sunt personae, Pater, Filius, & Spiritus sanctus; sic tu habes tres vires, scilicet, intellectum, memoriam, & voluntatem. Hæc Bernard.*

Ex quibus illud constiutum, nihil homini excellens, aut gloriosius contingere posse, quam hanc DEI imaginem præ se ferre, quæ illum ita evehit, ut omnibus etiam rebus creatis, tanquam parvulus quidam Deus dominetur.

Hanc igitur hominibus quasi infinitam à DEO collatam dignitatem, etsi nos minus intelligere possimus; sufficeret Christi Domini, ac Salvatoris nostri judicium, qui eam tanti aestimavit. Ut enim homo rusticus in gemmis dignoscendis, videns artificem peritum gemmam aliquam non tam magno pretio emere, quam pro ea comparanda se ipsum etiam vendere, imò vitam profundere paratum esse, merito judicat gemmam tanti esse, quanti ab illo sit. Sic nos omni quidem re, sed in hac præcipue dijudicanda, nulla à ratione magis quam illius exemplo moveri debemus, quem scimus esse Sapientiam ipsam: is verò quantopere animarum salutem aestimaverit, stitiverit, ac complexus fuerit, res ipsa loquitur: cum quicquid Christus egerit, quicquid dixerit, quicquid molitus est per triginta trium annorum spatium, omnia in hunc finem destinaverit, quæ omnia breviter, ac veluti in fasciculum colligi: D. Bernard. in serm. de quadruplici debito. *Primo quidem* (ait) *Bern. in illarum infantium necessitatum: deinde laborum, serm. de quos pertulit in predicando: fatigationum in discurrendo: tentationum in jesumando: vigiliarum in orando; lacrymarum in compatiendo: infirmitatum in colloquendo: postremo periculorum in salvis patribus, convitiis, spurcorum, colaphorum, flagellorum, irrisuorum, subfannationum, exprobrationum, clavorum, verumque similiarum, quæ in salutem nostri generis triginta, & tribus annis, operatus & passus est, in medio terra. O quam indebita miseria: quam gratuita, & sic probata dilectio: quam inopinata dignatio! sic Bernard.*

Vide igitur merito inquit Chrysost. Tom. 3. in Chrysost. oratione de B. Phylogonio, quam multa propter tom. 2. hunc gregem passus sit Christus; homo factus est, servi in orat. formam assumpsit, conspuitus est, alapa casus est, postremo ne mortem quidem recusavit, & quidem ignominiosissimam. Quin & ipsum sanguinem suum effudit. Itaque si quis voluerit illi commendatus esse, curam habeat orium illius, publicam parat utilitatem, fratrum suorum salutem prospiciat. Nullum enim officium hoc DEO charius est.

Idem videlicet Chrysost. Tom. 1. homil. 3. in Gen. Chryso. Etenim ipse, cum Deus sit, propter nihil aliud nostram tom. 1. induit carnem, & omnia alia humana sustinuit, & in Genes. crucem quoque suscepit, nisi ut nos peccato obnoxios à bomil. 3. maledicto liberaret. Et hoc quoque Paulus affirmat Galat. 3. dicens: Christus nos redemit à maledicto legis, factus pro nobis maledictum. Si igitur ipse, qui DEUS est ineffabilis essentia, ob misericordiam ineffabilem, hæc omnia propter nos, & salutem nostram suscepit, cur non & nos erga fratres justis sumus, agnoscentes quæ eos, ut membra nostra, & eripientes ex Diaboli faucibus, in viam veritatis inducimus? ita Chrysostomus.

Sed & apertius Paulus 2. Cor. 8. dignitatem, de qua tractamus, commemoravit his verbis: *Empti enim estis pretio magno. Hoc autem pretium magnum est ipse Christus, totus* (ut ait S. Bernardus) *serm. 3. de Circuncis. Nobis datus totus in nostros usus expensus. Verè enim nullus unquam homo ad servandum traditus, ita illi propius fuit ac Verbum illud æternum, pro univertis hominibus, tributus, concessus, & donatus fuit: Unde Paul. ad Tit. 2. Qui dedit semetipsum pro nobis. Quare hoc emptio nis genus, quo suam Christus dedit animam, & talem animam, suumque corpus, ac insuper Divinam personam, satis declarat, quanto aestimaverit pretio salutem æternam, & quanti fecerit hæc suæ divinitatis præclaram effigiem.*

Cur homo ad imaginem Dei factus sit?

Gen. 1. Haec quæ fecerat, & erant valde bona: De homine autem longè aliter locutus est Deus per Salomonem Prov. 8. dicens: Deliciae meae esse cum filiis hominum.

Bern. de interiori domo, cap. 67.

Si-

Siquid creatione imo & re solvit, & est prope à Deo... Quæ de Adæ magna agitur... cur tanquam à quo creatus mundi, & ris, imò Bernardus Idem hæc dignitas mans iniqua... Angeli, & pariter, & iste mundus est non est re voluit... go est an... redimi po... tri, à Be... testata D... sed etiam... tio cam r... talis. Ag... quam gra... Egreg... Nihil est... resus qui... tatem, l... cum seme... let animo... dixerit, & ut ad ea l... gloriosissi... maximi q... esse ut dic... Quare pro... clesia & p... constat H... tia, bona, ad anima... institutam... nium bon... evertionen... lus, quæ in... tu, omnium ad orde re... Quod l... comparati... rum milita... præcedenti... mus, quæ peccant (i... valido lam... prædicavit... ribus res... Quid ergo... mas, Christ... impenitent... ut divinitu... ut restitua... nam repræ... delectis abo...

CAPUT IV.

Exemplo, & doctrina Christi ze-
lum animarum maximè
commendari.

Siquidem imaginem, quam DEUS fecit per
creationem, Christus Dominus polir, & ornat,
imò & reficit per redemptionem, ac denique ab-
folvit, & consummat per glorificationem. Magna
est propterea dignitas honorarum, cum tantopere
à Deo æstimetur, & honorentur.

Bern.
Serm. 1.
de ad-
ventu.
Quæ merito considerans D. Bernard. *Serm. 1.*
de Adventu, clamat: Mira quærentis DEI dignatio,
magna dignitas hominū sic quasi, in qua si gloriari
voluerit, non erit insipiens: non quod aliquid esse videat
tur tanquam à se ipso, sed quod tanti eum fecerit ipse,
à quo creatus est. Omnes enim divitia, omnis gloria
mundi, & quicquid in eo conspicitur, minus est hac glo-
ria, imò neque est aliquid in comparatione ejus. Hæc
Bernardus.

Idem
cap. 3.
Meditat.
Idem etiam, nec minus doctè prædictas ani-
mæ dignitates complectens, *cap. 3. Meditat.* exclamans
inquit: O Anima DEI insignita imagine, deco-
rata similitudine, redempta sanguine, deputata cum
Angelis, capax beatitudinis, hæres bonitatis, rationis
particeps, quid tibi cum carne: Et infra, Totus quidem
ipse mundus ad unius animæ pretium æstimari non po-
test: non enim pro toto mundo animam suam Deus da-
re voluit, quam pro anima humana dedit. Sublimis er-
go est anima pretium, que non nisi sanguine Christi
redimi potuit. Nonne DEI filius cum esset in sinu Pa-
tris, à Regibus sedibus pro ea descendit, ut eam à po-
testate Diaboli liberaret? Elevit ipsam, nec solum slevit,
sed etiam mori se obtulit, ut pretiosi sanguinis sui pre-
tio eam redimeret. Aspice mortalis, pro te datur hostia
talis. Agnosce homo, quam nobilis est anima tua, &
quam gravia fuerint ejus vulnera &c.

Chrysof.
in cap. 1.
Epist. ad
Corinth.
Egregie etiam Chrysof. in *cap. 1. Epist. ad Corinth.*
Nihil est enim quod anima possit æquiparari, nec uni-
versus quidem mundus. Hanc igitur animæ nobilita-
tatem, sive splendorem, sanguine Christi expiata,
cum semel Cathaginæ Senensis datum divinitus ef-
flet animo intueri, ita extarfit zelo animarum, ut
dixerit, tanta est animarum dignitas, & pulchritudo,
ut ad eas lucrandas nullus par labor esse possit; idque
gloriosissimis factis à se in hunc finem gestis,
maximè que laboribus, periculisque susceptis ita
esse ut dicebat, opere ipso ostendit.

Quare non mirum si Deus ita arctè hominibus
proximorum salutis curam commendet, ac in Ec-
clesia ejus sponsa, non ob aliam causam certissimò
constat Hierarchiam universalem, ut sunt Sacerdo-
tia, bona, dignitates, neque ad alium finem, quam
ad animas DEO, vitæque æternæ lucrandas esse
institutam. Neque verò in oculis Domini om-
nium bonorum temporalium, ac Regnorum
everitionem tanti est, quanti unius animæ amissio
sit, quæ in deserto errare sinatur; nec omni cona-
tu, omniumque bonorum ac vitæ ipsius dispendio
ad ovile revocetur.

Quod si unius animæ pretio universus Orbis
comparari nequit, atque ex alia parte in tot anima-
rum millia, ut ex typo Orbis terrarum à nobis in
precedenti cap. ostenso constat, oculos convertamus,
quæ luce Evangelica destituta in æternum
pereunt (ita ut & merito Christus cum clamore
valido lamentatus sit, quando seminis parabolam
prædicavit, in qua ex quatuor divini seminis par-
tibus tres in Dæmonum prædam cedere vidit.)
Quid ergo superest vitis Religiosis, nisi ut lachry-
mas, Christi & conatus intendant, ac non solum
impensissimè Dominum messis exorent, ut mit-
tat divinitus operarios in messem suam, sed etiam
ut relicta una ove, quæ Ecclesiæ angustum reg-
num representat, nonaginta alias in deserto inli-
delitatis aberrantes, sedulo quarant.

Hætenus eam dignitatem hujus ministerij
commendavimus, quæ ex nimæ nobilitate,
& præstantia, tanquam ex nobilissima, pretiosissi-
maque materia profecta est: nunc verò illa digni-
tas declaranda est, quæ huic functioni accre-
vit, tum ex Christi exemplo, ejusque similitudine, tum
etiam ex ejus doctrina. In qua re duo breviter
erunt attingenda; primum, quanto studio Chri-
stus proximorum curam, maximè verò Infidelium
verbo commendaverit. Deinde quantum nos suo
exemplo ad sui imitationem instruxerit.

Audiamus igitur ipsius veritatis testimonium, *Joan. 35.*
ac brevem, divinam tamen, & dignam ipso DEO Greg.
sententiam. Hoc est (inquit, *Joan. 15.*) præceptum homil.
meum ut diligati invicem sicut dilexi vos: Quæ verba *27. in*
exponens Gregorius Papa homil. 27. in Evangelia. *Evange-*
Cam cuncta sacra eloquia, inquit, plena sint Domi-
lic.
nicis præceptis, quid est, quod de sola dilectione, quasi de
singulari mandato, Dominus dicit: Hoc est præceptum
meum, ut diligati invicem: nisi quia omne mandatum
de sola dilectione est, & omnia unum præceptum sunt
quia quicquid præcipitur, in sola charitate solidatur.
Ut enim multi arboris rami ex una radice prodeunt,
sic multa virtutes ex una charitate generantur. Nec
habet aliquid viriditatis ramus boni operis, si non ma-
net in radice charitatis. Præcepta ergo Dominica, &
multa sunt & unum: multa per diversitatem operis,
unum in radice dilectionis. Sic Gregor.

Multa his similia commemorari posse nt, tum *Chrysof.*
ex sacra Scriptura, tum ex Patribus, sed non opus *in Ca-*
est ea, quæ notissima sunt repetere: solum Chry-
sof. tomi egregiam adjiciam testimonium: *Novissi-*
ma (inquit in primam Canonicam *Joan. Tom. 9.*)
Tom. 9. Verba Christi ituri in calum sunt ista (nempe hoc est
præceptum meum &c.) Considerate languentem in
in lecto hominem, in domo sua jacentem, & macera-
tum aegritudine, proximum morti, anhelantem jam
animam inter dentes quodammodo habentem, qui for-
te sollicitus de aliqua re chara sibi, quam multum dili-
git, veniat sibi in mentem, & vocet heredes suos, & di-
cat: Rogo vos facite hoc, teneat quodammodo violen-
ter animam, ne antea exeat quam verba illa formentur,
cum illa verba novissima dicitaverit esset animam,
sollicitus cadaver in sepulchrum, heredes ipsius quomodo
meminerunt novissima verba morientis: quomodo, si
quis existat qui dicat eis, nolite facere, quid ergo illi
dicant? ergo non facio quod mihi Pater efflans animam
novissimè mandavit? quod ultimum sonuit in aures
meas proficiente hinc patre meo? quævis alia verba
aliter possum habere, novissima verba me plus tenent,
non eum vidi amplius, non audivi loquentem. Fratres
cogitate visceribus Christianis, si heredes sunt tam
dulcia, tam grata, tam magni ponderis verba patris
ituri in sepulchrum, heredibus Christi qualia debent esse
verba novissima?

Quare nihil est, quo Christus uberius lauda-
re posset Christianam charitatem, quam insinu-
ando se hoc tantum præcipere: Et rectè sanè, quia
in charitate non una aut altera virtus, sed omnium
virtutum copia, tanquam in fecundissima radice
continentur.

At non solum Christus Dominus hoc generali
præcepto contentus est (ne forte Christiani, qui
ad omne ignavie genus propensius inclinaverit,
dile-